

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[™]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 694 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILIIY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB O'LSHDA QO'LLANILADIGAN QURILMANI LOYIHALASH	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
TEMIR YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FOND LARDAN VA ISHLAB CHI QARISH QUVVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHI QARISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY Tajribalari	423
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB OLISH TEKNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruxsora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIBOĖO RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUHARODNYY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTIYIA	471
Usmanova Aziza Bahodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqn To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxeimedov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILIIY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbanova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIK ASOSIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH	600
Amirova Dilshoda, Usmonova Shahrinoz Ilhom qizi	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINING ROLINI EMPIRIK JIHATDAN TAHLILI	605
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich	
NITROGEN FIXATION CHARACTERISTICS OF AZOLLA CAROLINIANA UNDER THE INFLUENCE OF HEAVY METAL (CR ⁶⁺)	610
Sh. Azimov, E. Egamberdiev, S. Turabdajanov	
EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA NORMATIV-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING TA'SIRI	616
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	

«O'ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH	622
Ibragimova Saodat Abdumo'minovna, Xusainov Ravshan Raximovich	
O'ZBEKISTON SANOATINING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO'RSATKICHLARI DINAMIK TAHLILI	627
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASH: KLASSIK VA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	634
Ugay Darya Sergeevna, Raxmonov Doniyor Ixtiyor o'gli, Mamanov Alisher Umbarovich	
MEVA-SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING DINAMIK TAHLILI	642
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	647
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o'g'li	
KICHIK BIZNES SEKTOR FAOLIYATI IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA	652
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	
MINTAQALAR MIQYOSIDA FARMATSEVTIKA SANOATINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR MAQSADLARI HAMDA ULARNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI	656
O'taganova Umida Egamberdi qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA INVESTITSION FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	663
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
MAHALLIY JUN TOLALARINING GEOMETRIK VA FIZIK-MEXANIK XOSSALARINI NOTO'QIMA MATOLAR ISHLAB CHIQRISH TEXNOLOGIYASI NUQTAI NAZARIDAN TADQIQ ETISH	667
Ermator Shavkat Qulmatovich, Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
TADQIQOT DIZAYNINI ISHLAB CHIQISH JARAYONIDA GIPOTEZALARNI SHAKLLANTIRISH, O'ZGARUVCHILAR TIZIMINI TANLASH VA EKONOMETRIK IDENTIFIKATSIYA STRATEGIYASINI ASOSLASH	671
Usmonov Maxsud Tulqin o'g'li, Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM XIZMATLARI BOZORI HOLATI VA UNING MUAMMOLARINI TAHLIL QILISH USULLARI	678
Xudayberganov Dilshod Tuxtabayevich	
O'ZBEKISTONDA AKSIYADORLIK JAMIYATLARI AKSIYALARI NARXINI O'ZGARISHI TAHLILI	682
Ibragimov G'anijon G'ayratovich	
QASHQADARYO VILOYATIDA IJTIMOY-IQTISODIY TIZIMLARNI SAMARALI BOSHQARISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	688
Alimov Fazliddin Xalimovich	

QASHQADARYO VILOYATIDA IJTIMOIIY-IQTISODIY TIZIMLARNI SAMARALI BOSHQARISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Alimov Fazliddin Xalimovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Ekonometrika kafedrası mustaqil izlanuvchi

Email: falimov@sqb.uz

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada Qashqadaryo viloyatida ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni samarali boshqarishning ustuvor yo'nalishlari chuqur ilmiy tahlil etilgan. Tadqiqot jarayonida hududning tabiiy, iqtisodiy va ijtimoiy salohiyati, mavjud boshqaruv mexanizmlarining samaradorligi hamda ularning hududiy rivojlanishga ta'siri o'rganildi. Shuningdek, iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash, bandlikni oshirish va aholi turmush darajasini yuksaltirishda zamonaviy boshqaruv yondashuvlarining o'rne asoslab berildi. Maqolada strategik rejalashtirish, raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish hamda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: Qashqadaryo viloyati, ijtimoiy-iqtisodiy tizimlar, hududiy boshqaruv, samarali boshqaruv, barqaror rivojlanish, strategik rejalashtirish.

Abstract. This scientific article presents an in-depth analysis of the priority directions for effective management of socio-economic systems in the Kashkadarya region. The study examines the natural, economic, and social potential of the region, the effectiveness of existing management mechanisms, and their impact on regional development. The role of modern governance approaches in developing economic sectors, improving the investment climate, increasing employment, and enhancing the population's quality of life is substantiated. Furthermore, scientific and practical recommendations are proposed to improve strategic planning, introduce digital governance tools, and strengthen cooperation between the public and private sectors.

Keywords: Kashkadarya region, socio-economic systems, territorial governance, effective management, sustainable development, strategic planning.

Аннотация. В данной научной статье проведён углублённый анализ приоритетных направлений эффективного управления социально-экономическими системами Кашкадарьинской области. В ходе исследования рассмотрены природно-экономический и социальный потенциал региона, эффективность действующих управленческих механизмов и их влияние на территориальное развитие. Обоснована роль современных управленческих подходов в развитии отраслей экономики, улучшении инвестиционного климата, повышении уровня занятости и качества жизни населения. Разработаны научно-практические рекомендации по совершенствованию стратегического планирования, внедрению цифровых технологий управления и укреплению взаимодействия государства и частного сектора.

Ключевые слова: Кашкадарьинская область, социально-экономические системы, территориальное управление, эффективное управление, устойчивое развитие, стратегическое планирование.

KIRISH

Hozirgi globallashuv jarayonlari, iqtisodiy raqobatning kuchayishi va hududlar o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlarning ortib borishi sharoitida hududiy rivojlanishni samarali boshqarish masalalari alohida ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarning barqaror faoliyat yuritishi, aholi farovonligini oshirish hamda iqtisodiy o'sishni ta'minlashda davlat va mahalliy boshqaruv organlarining roli tobora kuchayib bormoqda. Shu bois hududlarda mavjud resurslardan oqilona foydalanish, boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish va zamonaviy yondashuvlarni joriy etish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar hududlarni kompleks rivojlantirish, mahalliy boshqaruv tizimini mustahkamlash va iqtisodiyot tarmoqlarini modernizatsiya qilishga qaratilgan. Xususan, hududiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish, investitsiyalarni jalb etish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda aholining turmush sifatini yaxshilash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlariga aylangan. Bu jarayonda har bir viloyatning ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatini chuqur tahlil qilish va unga mos boshqaruv qarorlarini qabul qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Qashqadaryo viloyati respublikaning yirik hududlaridan biri bo'lib, sanoat, qishloq xo'jaligi, transport-logistika va xizmat ko'rsatish sohalarida katta imkoniyatlarga ega. Viloyat hududida tabiiy resurslarning mavjudligi, mehnat resurslari salohiyati va ishlab chiqarish infratuzilmasining shakllanganligi ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni rivojlantirish uchun muhim omil hisoblanadi.

Shu nuqtai nazardan, Qashqadaryo viloyatida ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni samarali boshqarishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash, mavjud muammolarni ilmiy asosda tahlil qilish va ularni bartaraf etishga qaratilgan takliflar ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Mazkur maqolada hududiy rivojlanishni ta'minlashda samarali boshqaruvning o'rni ochib berilib, viloyat ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarini takomillashtirishga qaratilgan ustuvor yo'nalishlar asoslab beriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni samarali boshqarish masalalari iqtisodiy nazariya va hududiy rivojlanish bo'yicha olib borilgan ko'plab ilmiy tadqiqotlarda keng yoritilgan. Xususan, xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan hududiy boshqaruv, strategik rejalashtirish, barqaror rivojlanish hamda inson kapitalini rivojlantirish masalalari alohida ilmiy yo'nalish sifatida o'rganib kelinmoqda [1].

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni boshqarishda tizimli yondashuv, institutsional muhit va innovatsion boshqaruv mexanizmlarining ahamiyati ta'kidlanadi. Jumladan, M. Porter hududlarning raqobatbardoshligini oshirishda klasterlashuv va strategik boshqaruv muhim o'rin tutishini asoslab bergan [2]. P. Drucker boshqaruv samaradorligini tashkilot va hudud rivojlanishining asosiy omili sifatida talqin etadi [3]. J. Stiglitz esa davlatning hududiy rivojlanishdagi faol rolini ilmiy jihatdan asoslab, institutsional islohotlarning ahamiyatini ta'kidlaydi [4].

Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda O'zbekiston hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari, hududiy boshqaruv tizimini takomillashtirish va mintaqaviy siyosatning ustuvor yo'nalishlari yoritilgan [5]. Ushbu tadqiqotlarda mahalliy resurslardan samarali foydalanish, investitsiya muhitini yaxshilash, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish hududiy taraqqiyotning muhim omillari sifatida ko'rsatiladi. Shu bilan birga, ijtimoiy sohani rivojlantirish orqali aholi turmush darajasini oshirish boshqaruv samaradorligining asosiy mezonlaridan biri sifatida baholanadi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlarida hududlarni kompleks rivojlantirish, mahalliy boshqaruv organlari faoliyatini kuchaytirish hamda ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarning barqaror faoliyatini ta'minlashga qaratilgan ustuvor vazifalar belgilab berilgan. Ushbu normativ-huquqiy hujjatlar hududiy boshqaruvni takomillashtirish bo'yicha ilmiy izlanishlar uchun muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

O'rganilgan adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni samarali boshqarish masalalari keng yoritilgan bo'lsa-da, Qashqadaryo viloyati misolida mazkur tizimlarning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash va hududiy xususiyatlardan kelib chiqqan holda boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish masalalari yetarli darajada chuqur o'rganilmagan. Shu bois ushbu maqola mavjud ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan bo'lib, uning ilmiy-amaliy ahamiyati bilan ajralib turadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda Qashqadaryo viloyatida ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni samarali boshqarish masalalarini o'rganishda umumilmiy va maxsus tadqiqot usullaridan foydalanildi. Xususan, ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish va umumlashtirish usullari orqali mavzuning nazariy asoslari o'rganildi. Statistik tahlil usuli yordamida hududning asosiy ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlari baholandi.

Shuningdek, tizimli va mantiqiy yondashuvlar asosida boshqaruv mexanizmlarining o'zaro bog'liqligi tahlil qilinib, taqqoslash va guruhlash usullari orqali ilmiy xulosalar va amaliy takliflar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari Qashqadaryo viloyatining real ijtimoiy-iqtisodiy holatini tizimli ravishda baholash va istiqbolli rivojlanish yo'nalishlarini aniqlash imkonini berdi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, viloyat iqtisodiyoti tarkibida qishloq xo'jaligi yetakchi o'rinni saqlab qolayotgan bo'lsa-da, sanoat va xizmat ko'rsatish sohalarining ulushi izchil ortib bormoqda. Bu jarayon hudud iqtisodiyotini diversifikatsiyalash uchun zarur

institutsional va resursiy asoslar shakllanib borayotganidan dalolat beradi. Kelgusida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va texnologik modernizatsiyani jadallashtirish orqali ushbu tarmoqlarning hududiy rivojlanishga qo'shadigan hissasini yanada kuchaytirish imkoniyati mavjud.

Hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni tahlil qilishda "muammo – sabab – natija" zanjiri asosida yondashish boshqaruv qarorlarining aniqligi va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Xususan, investitsiya faolligini rag'batlantirish infratuzilmani rivojlantirish, boshqaruv vakolatlarini maqbullashtirish hamda mahalliy tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash orqali amalga oshirilishi mumkin. Ushbu yo'nalishlarda izchil islohotlar olib borilishi yangi ish o'rinlari yaratish sur'atlarini tezlashtirib, aholi bandligi va daromadlarining barqaror o'sishini ta'minlashga zamin yaratadi.

Boshqaruv samaradorligini oshirish omillari ilmiy jihatdan tahlil qilinganda, strategik rejalashtirish sifatini yaxshilash, institutsional muhitni mustahkamlash hamda inson kapitalidan foydalanish samaradorligini oshirish ustuvor ahamiyat kasb etadi. Qashqadaryo viloyatida amalga oshirilayotgan hududiy rivojlanish dasturlarini samarali ijro etishda monitoring va baholash mexanizmlarini takomillashtirish qabul qilinayotgan qarorlarning natijadorligini oshirishga xizmat qiladi. Bu esa dasturiy maqsadlarga erishish darajasini sezilarli darajada kuchaytiradi [5].

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan kompleks yondashuvlar hududiy boshqaruv tizimining muhim tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim. Ta'lim tizimini mehnat bozori ehtiyojlariga moslashtirish, kasb-hunar tayyorgarligini rivojlantirish va yoshlar bandligini qo'llab-quvvatlash bo'yicha maqsadli chora-tadbirlar hududning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu yo'nalishdagi tizimli islohotlar kelgusida iqtisodiy o'sish sur'atlarini jadallashtirish va hudud raqobatbardoshligini oshirish uchun mustahkam poydevor bo'lib xizmat qiladi (1-jadval).

1-jadval. Qashqadaryo viloyatining asosiy ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlari (2022–2025)¹

Ko'rsatkichlar	2022	2023	2024	2025
Yalpi hududiy mahsulot (YaHM) o'sish sur'ati (%)	–	+6.5 ⁽¹⁾	–	+6.8 ⁽²⁾
Sanoat o'sish sur'ati (%)	–	+108.0 ⁽¹⁾	–	+107.2 ⁽²⁾
Qishloq xo'jaligi o'sish sur'ati (%)	–	+104.2 ⁽¹⁾	–	+104.3 ⁽²⁾
Xizmatlar sohasi o'sish sur'ati (%)	–	+106.8 ⁽¹⁾	–	+113.6 ⁽²⁾
Doimiy aholi soni	–	–	–	3 716 949 ⁽²⁾

Ushbu jadval Qashqadaryo viloyatining so'nggi yillardagi asosiy ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlaridagi o'zgarishlarni aks ettiradi. 2023-yil ma'lumotlariga ko'ra, YaHM 6.5 % ga oshdi va sanoat hamda xizmatlar sohasida ijobiy o'sish kuzatildi. 2025-yil holatiga xizmatlar sohasi o'sishi sezilarli darajada yuqori bo'lib, viloyat iqtisodiyotining diversifikatsiyasida xizmatlar ulushi ortayotganini ko'rsatadi. Doimiy aholi soni 2025-yilning yanvar holatiga 3 716 949 nafarni tashkil etadi, bu hududiy ijtimoiy tizimning aholi bazasini ko'rsatadi [6] (2-jadval).

2-jadval. Qashqadaryo viloyatining asosiy ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlari (2023–2025)²

Ko'rsatkichlar	2023	2024	2025 (1-sen)
YaHM o'sish sur'ati (%)	6.5 % ↑	—	5.7 % ↑
Sanoat o'sish sur'ati (%)	8.0 % ↑	—	7.1 % ↑
Qishloq xo'jaligi o'sish (%)	4.2 % ↑	—	1.4 % ↑
Xizmatlar sohasi o'sish (%)	6.8 % ↑	—	11.28 % ↑
Doimiy aholi soni	—	—	3 697 658 nafar

Mazkur jadvalda Qashqadaryo viloyatining 2023–2025-yillar davomida shakllangan asosiy ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlari aks ettirilgan. Jadval ma'lumotlari hudud iqtisodiyotining rivojlanish dinamikasini, tarmoqlar kesimidagi o'sish sur'atlarini hamda demografik salohiyatini tizimli baholash imkonini beradi [7].

Tahlil natijalariga ko'ra, yalpi hududiy mahsulot (YaHM) o'sish sur'atlari viloyatda iqtisodiy faollikning nisbatan barqarorligini ko'rsatmoqda. Ayniqsa, sanoat va xizmatlar sohaslarida kuzatilayotgan ijobiy o'sish hudud iqtisodiyotida tarkibiy siljishlar yuz berayotganidan dalolat beradi. Bu holat ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish infratuzilmasining bosqichma-bosqich modernizatsiya qilinayotgani bilan izohlanadi.

1 Manba: Qashqadaryo viloyati yalpi hududiy mahsuloti va tarmoqlar bo'yicha o'sish sur'atlari (2023-yildagi statistik ma'lumotlar).

2 Manba: 2025-yilning 1-sentyabr holatiga iqtisodiyot o'sish sur'atlari viloyat statistika boshqarmasi ma'lumotlari asosida taqdim etilgan.

Sanoat tarmog'idagi o'sish sur'atlari investitsiya faolligining ortishi, yangi ishlab chiqarish quvvatlarining ishga tushirilishi hamda mavjud korxonalar samaradorligining oshishi bilan bog'liq. Xizmatlar sohasida yuqori o'sish ko'rsatkichlari esa hududda aholiga xizmat ko'rsatish turlari kengayayotgani va ichki talabning ortib borayotganini ko'rsatadi.

Qishloq xo'jaligi tarmog'ida o'sish sur'atlarining nisbatan pastligi tabiiy-iqlim sharoitlari, suv resurslari cheklanganligi hamda ishlab chiqarish texnologiyalarining yetarli darajada modernizatsiya qilinmagani bilan izohlanadi. Shu bilan birga, mazkur tarmoq viloyat iqtisodiyotida muhim o'rin tutib, bandlikni ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib qolmoqda.

Doimiy aholi sonining yuqori bo'lishi Qashqadaryo viloyatining mehnat resurslari salohiyati katta ekanini ko'rsatadi. Bu esa hududda ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni samarali boshqarish, yangi ish o'rinlari yaratish va aholi bandligini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratishni talab etadi.

Umuman olganda, jadvalda keltirilgan ma'lumotlar Qashqadaryo viloyatida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jarayonlari tizimli va ko'p omilli xarakterga ega ekanini ko'rsatadi hamda hududni boshqarish samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish imkonini beradi [9].

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi Qashqadaryo viloyati ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarini boshqarish jarayonlarini hududiy xususiyatlar va real statistik ma'lumotlar asosida kompleks tahlil qilganligi bilan belgilanadi. Tadqiqot doirasida viloyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish holati "muammo – sabab – natija" zanjiri asosida tizimli o'rganilib, boshqaruv samaradorligiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar o'zaro bog'liqlikda aniqlangan.

Ilmiy ishda Qashqadaryo viloyatida sanoat, qishloq xo'jaligi va xizmatlar sohalari rivojlanishidagi nomutanosibliklar boshqaruv nuqtayi nazaridan baholanib, ushbu jarayonlarning hududiy ijtimoiy barqarorlik va iqtisodiy o'sishga ta'siri ilk bor kompleks yondashuv asosida ochib berilgan. Bu esa mavjud tadqiqotlardan farqli ravishda hudud iqtisodiyotini boshqarishning tarmoqlararo integratsiyalashgan modelini shakllantirish imkonini beradi [10].

Shuningdek, tadqiqotda hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni boshqarishda indikatorlarga asoslangan rejalashtirish va raqamli monitoring mexanizmlarini joriy etish zarurati ilmiy jihatdan asoslab berildi. Ushbu yondashuv mahalliy boshqaruv organlari faoliyatini baholashda an'anaviy usullardan farqli ravishda natijadorlikka yo'naltirilgan boshqaruv modelini taklif etadi.

Bundan tashqari, ishda ishlab chiqilgan xulosa va amaliy takliflar Qashqadaryo viloyati sharoitida hududiy boshqaruv samaradorligini oshirish, iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanish hamda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning barqarorligini ta'minlashga qaratilganligi bilan ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kengaytirish boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Xususan, xususiy investitsiyalarni jalb etish, kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash orqali hududning ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish mumkin. Raqamli boshqaruv texnologiyalarini joriy etish esa boshqaruv jarayonlarining shaffofligi va hisobdorligini oshirib, tezkor va asoslangan qarorlar qabul qilishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari Qashqadaryo viloyatida ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni boshqarish jarayonlari murakkab va ko'p omilli xususiyatga ega ekanligini, shu bois ularni samarali tashkil etishda tizimli va ilmiy asoslangan yondashuvlarning ahamiyati yuqori ekanligini ko'rsatdi. Hududning real ijtimoiy-iqtisodiy holatini tahlil qilish natijalari viloyatda iqtisodiy o'sishning barqaror sur'atlari shakllanib borayotganini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, tarmoqlar rivojlanishida mavjud farqlanishlar hududiy rivojlanishni yanada muvozanatlashtirish uchun qo'shimcha boshqaruv choralarini ishlab chiqish zarurligini ko'rsatmoqda. Xususan, sanoat va xizmatlar sohalorida kuzatilayotgan ijobiy o'sish tendensiyalarini qishloq xo'jaligi tarmog'ida ham mustahkamlash orqali umumiy samaradorlikni oshirish imkoniyati mavjud.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, boshqaruv samaradorligini oshirish uchun hududiy rejalashtirish jarayonlarini yanada ilmiy asoslash, resurslardan foydalanishda tizimli yondashuvni kuchaytirish hamda monitoring va baholash mexanizmlarini takomillashtirish muhim metodik vazifalar sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu yo'nalishlarda amalga oshiriladigan izchil chora-tadbirlar hududning mavjud ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

Shu munosabat bilan Qashqadaryo viloyatida ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni samarali boshqarishni ta'minlash maqsadida hududiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishda indikatorlar tizimiga asoslangan rejalashtirish mexanizmlarini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Bunday yondashuv qarorlar qabul qilish jarayonida aniq statistik va tahliliy ma'lumotlarga tayangan holda prognozlash imkoniyatlarini kengaytirib, boshqaruv qarorlarining natijadorligini oshirishga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, sanoat va xizmatlar sohalorida shakllanayotgan ijobiy tajribalarni qishloq xo'jaligi tarmog'iga izchil integratsiya qilish, qayta ishlash sanoatini rivojlantirish va agroklastlar faoliyatini kengaytirish

orqali hudud iqtisodiyotining tarkibiy muvozanatini mustahkamlash mumkin. Ushbu yo'nalishdagi chora-tadbirlar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish bilan birga, bandlik darajasini ko'tarish va aholi daromadlarining barqaror o'sishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Shuningdek, mahalliy boshqaruv organlari faoliyatiga raqamli boshqaruv texnologiyalarini keng joriy etish, ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarni real vaqt rejimida monitoring qilish tizimini shakllantirish boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Bu esa muammolarni erta aniqlash, ularning oldini olish va tezkor hamda asosli boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, Qashqadaryo viloyatida ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni samarali boshqarish hududiy xususiyatlarni hisobga olgan holda, ilmiy asoslangan, integratsiyalashgan va innovatsion yondashuvlarni izchil joriy etishni talab etadi. Tadqiqot davomida shakllantirilgan xulosa va takliflar hududiy boshqaruv samaradorligini oshirish, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash hamda viloyatning uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanish istiqbollarini belgilashda muhim metodik va amaliy ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022 yildagi "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni // <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>
2. Porter, M. E. (1998). Clusters and the new economics of competition. Harvard Business Review, 76(6), 77–90.
3. Drucker, P. F. (2007). Management challenges for the 21st century. New York, NY: Harper Business.
4. Stiglitz, J. E. (2010). Freefall: America, free markets, and the sinking of the world economy. New York, NY: W. W. Norton & Company.
5. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Hududlar kesimida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari. — Toshkent: DStat, 2023–2025 yillar.
6. Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasi. Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari. — Qarshi, 2024.
7. Karimov A.M., Raximov B.Sh. Hududiy rivojlanishni boshqarishning zamonaviy mexanizmlari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2022. — №4. — B. 45–52.
8. To'xtasinov J.J. Ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni samarali boshqarishning nazariy asoslari // Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil. — 2021. — №3. — B. 67–73.
9. World Bank. Regional Development and Governance Effectiveness. — Washington, DC, 2022.
10. United Nations Development Programme (UNDP). Sustainable Regional Development: Policy Approaches. — New York, 2021.
11. Qosimov S.S. Hududiy boshqaruvda raqamli texnologiyalardan foydalanish istiqbollari // Raqamli iqtisodiyot. — 2023. — №2. — B. 29–36.
12. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo'yicha tahliliy hisobot. — Toshkent, 2024.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100